

VÁZLATOK

V. A nemzetgazdaságok szerepe régen és ma

NEMZETGAZDASÁGOK AZ 1970-ES ÉVEK ELŐTT

nemzetgazdaság → nemzeti piac megteremtése → nincsenek vámok, egységes gazdasági szabályok → árú, munkaerő, tőke szabad áramlás az országon belül → védelem (*az állam részéről*) a kívülről érkező kedvezőtlen hatásokkal szemben

gazdasági kapcsolatok a nemzetgazdaságok között → **nemzetközi kereskedelem**

↓
mozgatórugói: **komparatív előnyök**

komparatív előny = az eltérő természeti és társadalmi feltételek mellett élő országok más és más termékek előállítására szakosodtak → egyes termékeket olcsóbban lehetett beszerezni más országokban → **export, import**

szabad kereskedelem = semmi sem gátolja az áruk szabad áramlását → a nemzetállamok ezt gátolták saját termékek védelmében = **protekcionista gazdaságpolitika** → eszközei: **vámok, kvóták**

vám: a behozott (importált) árura kiszabott adó

kvóta: a behozatali (import) mennyiség korlátozása

embargó: kereskedelmi zárlat (politikai okokból)

Külkereskedelmi mérleg: az import-export aránya (behozatal-kivitel aránya) → lehet:

pozitív: export > import

negatív: export < import

Cserearányromlás: az import áruk világpiaci ára emelkedik, míg az export áruk világpiaci ára stagnál vagy csökken

A világkereskedelem legnagyobb részvevői: **USA, Japán, EU országai**
Feltörekvő országok: **Kína, India, Délkelet-ázsiai iparosodott országok**

A NEMZETGAZDASÁGOK NAPJAINKBAN

az 1970-es évek múltával → **világgazdasági korszakváltás** → nemzetgazdaságok szerepe csökken → TNC és a régiók szerepe nő → TNC-k jelenléte elsősorban a gazdaságban, de ma már kihat a politikára is → **szabad tőkeáramlás** → TNC-ken múlik egy-egy országnak a világkereskedelemben való bekapcsolása

↓
a nemzetállam feladata, hogy a **működő tőkének helyet biztosítson** az ország területén → nem védi a saját piacát = **neoliberális gazdaságpolitika** → segíti a TNC-k terjedését

↓
liberalizáció: a piaci erők akadálymentes érvényesítése
privatizáció: (magánosítás) az állam csökkenti tulajdonosi szerepét a gazdaságban

↓
ellenzői vád: kiszolgáltatja a nemzetgazdaságot a TNC-knek

Összeütközés a piacon:

↓ TNC ↔ hazai vállalatok, munkavállalók, szakszervezetek, önkormányzatok

↓
a **nemzetállam szerepe:** a konfliktusok szabályozása, kezelése

A nemzetközi kereskedelem jellegének átalakulása → az árukon kívül egyre inkább megjelennek a szolgáltatások.

Az országok közti kereskedelmi mutatók átalakulása → a TNC-k világában az egyes leányvállalatok esetében az import és az export azonos vállalaton belül, de különböző országokban realizálódik.